

Brüssel, 19. detsember 2022
(OR. en)

16238/22

Institutsioonidevaheline
dokument:
2022/0367(NLE)

ENER 704
CLIMA 687
CONSOM 354
TRANS 805
AGRI 728
IND 573
ENV 1330
COMPET 1063
FORETS 140

MENETLUSE TULEMUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Delegatsioonid
Eelmise dok nr:	14787/22
Komisjoni dok nr:	14349/22
Teema:	Ettepanek: NÕUKOGU MÄÄRUS, millega kehtestatakse raamistik taastuvenergia kasutuselevõtu kiirendamiseks

Pärast transpordi, telekommunikatsiooni ja energeetika nõukogu (energeetika) istungil 19. detsembril 2022 poliitilise kokkuleppe saavutamist edastatakse delegatsioonidele lisas järgmise ettepaneku tekst: nõukogu määrus, millega kehtestatakse raamistik taastuvenergia kasutuselevõtu kiirendamiseks.

Lisas esitatud teksti vaatavad läbi õiguskeeleekspertid.

Nõukogu otsustas anda loa kasutada kõnealuse määruse vastuvõtmiseks kirjalikku menetlust.

NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) 2022/...,

...,

millega kehtestatakse raamistik taastuenergia kasutuselevõtu kiirendamiseks

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 122 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

ning arvestades järgmist:

- (1) Venemaa Föderatsiooni agressioonisõda Ukraina vastu ning Venemaalt liikmesriikidesse suunatud maagaasitarnete enneolematu vähenemine ohustavad liidu ja selle liikmesriikide varustuskindlust. Samal ajal on Venemaa Föderatsioon, kasutades gaasitarneid relvana ja manipuleerides turuga gaasivoogude tahtliku katkestamise kaudu, põhjustanud liidus energiahindade järsu tõusu, mis lisaks liidu majanduse ohustamisele kahjustab tõsiselt ka varustuskindlust. Taastuvate energiaallikate kiire kasutuselevõtt aitaks leevendada praeguse energiakriisi mõju, luues kaitse Venemaa tegevuse vastu. Taastuvenergia võib märkimisväärselt aidata kaasa võitlusele olukorraga, kus Venemaa kasutab energiat relvana, kuna see tugevdab liidu varustuskindlust, vähendab turu volatiilsust ja alandab energiahindu.

- (2) Viimastel kuudel on Venemaa tegevus turuolukorda veelgi halvendanud, eelkõige on suurenenud oht, et lähitulevikus Venemaa gaasitarned liitu peatuvad täielikult, ja see olukord on mõjutanud liidu varustuskindlust. See suurendas järsult energiahindade volatiilsust liidus ning tõstis gaasi- ja elektriinnad suvel kõigi aegade kõrgeimale tasemele, tuues kaasa elektri jaehindade tõusu, mis peaks järk-järgult kajastuma enamikus tarbijalepingutes, koormates üha enam kodumajapidamisi ja ettevõtjaid. Halvenenud olukord energiaturgudel on oluliselt kiirendanud üldist inflatsiooni euroalal ja aeglustas majanduskasvu kogu liidus. Nimetatud oht püsib olenemata hulgihindade ajutisest alanemisest ja puudutab veelgi enam järgmist aastat, nagu on sedastatud komisjoni 18. oktoobri 2022. aasta teatisele „Energiaalane hädaolukord: ühine ELi ettevalmistus ja kaitse ning ühisostud“ lisatud hädaolukorra ettepanekus. Euroopa energiaettevõtted võivad järgmisel aastal seista silmitsi suurte raskustega gaasihoidlate täitmisel, kuna on väga tõenäoline, et praeguse poliitilise olukorra tõttu jõuab liitu Venemaalt torugaasi varasemast vähem või ei jõua üldse. Lisaks on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2022/1032¹ sätestatud eesmärk 2023. aastaks täita liidu gaasihoidlad 90 % ulatuses, võrreldes 80 %-ga sellel talvel. Samuti võivad ettearvamatud sündmused nagu torujuhtmete saboteerimine ja muud varustuskindluse häirete riskid tekitada gaasiturgudel lisapingeid. Lisaks on Euroopa taastuvenergiatehnoloogia tööstuse konkurentsivõime väljavaateid nõrgendanud muude maailma piirkondade hiljutine poliitika, mille eesmärk on toetada ja kiirendada kogu taastuvenergia tehnoloogia väärtusahelate laiendamist.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. juuni 2022. aasta määrus (EL) 2022/1032, millega muudetakse määruseid (EL) 2017/1938 ja (EÜ) nr 715/2009 seoses gaasi hoiustamisega (ELT L 173, 30.6.2022, lk 17).

- (3) Sellega seoses ja selleks, et lahendada olukord, kus Euroopa tarbijad ja ettevõtjad seisavad silmitsi kõrgete ja volatiilsete hindadega, mis põhjustavad majanduslikke ja sotsiaalseid raskusi, leevendada energianõudluse vajalikku vähendamist, asendades maagaasitarned taastuvatest energiaallikatest toodetud energiaga ning suurendada varustuskindlust, peab liit võtma viivitamata täiendavaid ja ajutisi meetmeid taastuvate energiaallikate kasutuselevõtu kiirendamiseks, eelkõige selliste sihipäraste meetmete abil, millega suudetakse kiirendada taastuvate energiaallikate kasutuselevõttu liidus lühikeses perspektiivis.
- (4) Kõnealuste kiireloomuliste meetmete valimisel on lähtutud nende olemusest ja potentsiaalset aidata kaasa energiaalase hädaolukorra lahendamisele lühikeses perspektiivis. Täpsemalt saavad liikmesriigid kiiresti rakendada mitmeid käesolevas määruses sätestatud meetmeid taastuvenergiaprojektide loamenetluse lihtsustamiseks, ilma et oleks vaja teha koormavaid muudatusi oma siseriiklikes menetlustes ja õigussüsteemides, ning tagada taastuvenergia kasutuselevõtu kiirendamine lühikeses perspektiivis. Mõned nimetatud meetmetest on üldist laadi, nagu sellise ümberlõkatava eelduse kehtestamine, mille kohaselt pakuvad taastuvenergiaprojektid asjaomaste keskkonnanalaste õigusaktide tähenduses ülekaalukat avalikku huvi, või täpsustuse lisamine teatavate keskkonnadirektiivide kohaldamisala kohta ning taastuvenergiajaamade ajakohastamise loaraamistiku lihtsustamine, keskendudes algprojektiga võrreldes tehtud muudatustest või laiendustest tulenevale mõjule. Muud meetmed on suunatud konkreetsetele tehnoloogiatele, nagu märkimisväärselt lühem ja kiirem loamenetlus olemasolevatele rajatistele päikeseenergiaseadmete paigaldamiseks. On asjakohane rakendada nimetatud erakorralised meetmed võimalikult kiiresti ja kohandada neid vastavalt vajadusele, et praegused probleemid õigesti lahendada.

- (5) On vaja kehtestada täiendavad kiireloomulised ja sihipärased meetmed, mis on suunatud konkreetsetele tehnoloogiatele ja projektiliikidele, mis kõige tõenäolisemalt võimaldavad taastuvenergiat kiiresti kasutusele võtta ja avaldavad kohe mõju hindade volatiilsuse ja maagaasinõudluse vähendamise eesmärkidele, ilma et see piiraks üldist energianõudlust. Lisaks loamenetluse kiirendamisele on tehisrajatistele päikeseenergiaseadmete paigaldamise puhul asjakohane edendada ja kiirendada väikeste päikeseenergiaseadmete kasutuselevõttu, sealhulgas oma tarbeks toodetud taastuvenergiata tarbijate ja kollektiivsete oma tarbeks toodetud energia tarbijate jaoks nagu kohalikud energiakogukonnad, kuna need võimalused on kõige vähem kulukamad ning seega kõige kättesaadavamad ja nende keskkonnavalangus või muud liiki mõju on uute taastuvenergiarajatiste kiire kasutuselevõtu seisukohast kõige väiksem. Lisaks toetavad nimetatud projektid otseselt kodumajapidamisi ja ettevõtteid, kes seisavad silmitsi kõrgete energiahindadega, ning kaitsevad tarbijaid hinnavolatiilsuse eest. Taastuvelektriijaamade ajakohastamine on võimalus suurendada taastuvenergia tootmist kiiresti nii, et selle mõju võrgutaristule ja keskkonnale oleks võimalikult väike, sealhulgas selliste taastuvenergia tootmise tehnoloogiate puhul nagu tuuleelektrienergia, mille loamenetlus on tavaliselt pikem. Soojuspumbad on otsene taastuvenergiaga põhinev alternatiiv maagaasikateldele ja neil on potentsiaal vähendada küttehooajal maagaasinõudlust märkimisväärselt.
- (5a) Kiireloomulise ja erandliku energiaolukorra tõttu peaks liikmesriikidel olema võimalik teha erandeid teatavatest liidu keskkonnavalangustes õigusaktides sätestatud hindamiskohustustest taastuvenergiaprojektide ning energiasalvestusprojektide ja elektrivõrguprojektide puhul, mis on vajalikud taastuvenergia integreerimiseks elektrisüsteemi. Siiski tuleks täita kahte tingimust: projekt tuleks ellu viia sihtotstarbelises taastuvenergia- või võrgupiirkonnas ning sellise ala suhtes tuleks eelnevalt teostada keskkonnamõju strateegiline hindamine. Lisaks tuleks liikide kaitse tagamiseks võtta proportsionaalseid leevendusmeetmeid või, kui need ei ole kättesaadavad, kompensatsioonimeetmeid.

- (6) Käesolevat määrust tuleks kohaldada loamenetluste suhtes, mille alguskuupäev langeb määruse kohaldamisaja. Võttes arvesse käesoleva määruse eesmärki ning hädaolukorda ja määruse vastuvõtmise erandlikku konteksti, eelkõige asjaolu, et taastuvate energiaallikate kasutuselevõtu lühiajaline kiirendamine liidus õigustab käesoleva määruse sätete kohaldamist pooleliolevate loamenetluste suhtes, peaks liikmesriikidel olema lubatud kohaldada käesolevat määrust või selle teatavaid sätteid pooleliolevate loamenetluste suhtes, mille kohta ei ole asjaomane asutus lõplikku otsust teinud, tingimusel et kõnealuste normide kohaldamisel austatakse nõuetekohaselt kolmandate isikute olemasolevaid õigusi ja nende õiguspäraseid ootusi. Liikmesriigid peaksid seega tagama, et käesoleva määruse kohaldamine pooleliolevate loamenetluste suhtes on proportsionaalne ning kaitseb asjakohaselt kõigi huvitatud isikute õigusi ja õiguspäraseid ootusi.

- (7) Üks ajutistest meetmetest seisneb selles, et kehtestatakse ümberlükatav eeldus, mille kohaselt taastuenergiaprojektid pakuvad ülekaalukat avalikku huvi ning edendavad rahva tervist ja ohutust asjakohaste keskkonnaalaste liidu õigusaktide tähenduses, välja arvatud juhul, kui on selgeid tõendeid selle kohta, et kõnealustel projektidel on keskkonnale suur kahjulik mõju, mida ei saa leevendada ega kompenseerida. Taastuenergiajaamad, sealhulgas soojuspumbad ja tuuleenergia, on väga olulised selleks, et võidelda kliimamuutuste ja saaste vastu, alandada energiahindu, vähendada liidu sõltuvust fossiilkütustest ja tagada liidu varustuskindlus. Eeldus, et taastuenergiajaamad, sealhulgas soojuspumbad, pakuvad ülekaalukat avalikku huvi ning edendavad rahva tervist ja ohutust, võimaldaks vajaduse korral sellistel projektidel viivitamata kasu saada konkreetse erandiga asjakohastes keskkonnaalastes liidu õigusaktides ette nähtud lihtsustatud hindamisest. Liikmesriikidel peaks olema lubatud, võttes arvesse oma riigi eripära, piirduda selle eelduse kohaldamisel oma territooriumi teatavate osadega või teatavate tehnoloogiate või projektidega. Liikmesriikidel on võimalik kaaluda selle eelduse kohaldamist oma asjakohastes maastikukujundust käsitlevates siseriiklikes õigusaktides.

- (8) See kajastab taastuenergia olulist rolli liidu energiasüsteemi CO2 heite vähendamisel, koheste lahenduste pakkumisel fossiilkütustel põhineva energia asendamiseks ja raske turuolukorra lahendamisel. Selleks et kõrvaldada kitsaskohad taastuenergiajaamadele loamenetluses ja taastuenergiajaamade käitamises, tuleks siis, kui üksikjuhtude puhul kaalutakse õiguslikke huve, planeerimis- ja loamenetluses eelistada taastuenergiajaamade ehitamist ja käitamist ning sellega seotud võrgutaristu arendamist, vähemalt projektide puhul, mis on tunnistatud avalikku huvi pakkuvateks. Liikide kaitse puhul tuleks kõnealust eelistust kohaldada ainult siis ja niivõrd, kuivõrd võetakse asjakohaseid liigikaitsemeetmeid, mis aitavad kaasa liigi populatsioonide soodsa kaitsestaatuse säilitamisele või taastamisele, ning selleks tehakse kättesaadavaks piisavad rahalised vahendid ja alad.

- (9) Päikeseenergia on peamine taastuvenergia allikas, mis võimaldab lõpetada liidu sõltuvuse Venemaa fossiilkütustest ning saavutada samal ajal ülemineku kliimaneutraalsele majandusele. Fotogalvaanilist energiat, mis on üks vähem kulukaimaid kättesaadavaid elektriallikaid, ja päikese soojusenergial põhinevat tehnoloogiat, mis võimaldab pakkuda taastuvenergial põhinevat kütet madala hinnaga soojusühiku kohta, on võimalik kiiresti kasutusele võtta ning see võib tuua otsest kasu kodanikele ja ettevõtjatele. Sellega seoses ja kooskõlas komisjoni 18. mai 2022. aasta teatisega „ELi päikeseenergia strateegia“ toetatakse liidus vastupidava tööstusliku päikeseenergia väärtusahela arendamist, sealhulgas päikeseenergiatööstuse liidu kaudu, mis käivitatakse 2022. aasta lõpus. Taastuvenergiaprojektidele lubade andmise kiirendamine ja vastava menetluse täiustamine aitab suurendada liidu tootmisvõimsust puhta energia tehnoloogia valdkonnas. Praeguse olukorra ja eelkõige energiahindade väga suure volatiilsuse tõttu on vaja tegutseda kohe, et tagada oluliselt kiiremad loamenetlused, et märkimisväärselt kiiremini paigaldada päikeseenergiaseadmeid tehisrajatistele, mis on üldiselt vähem keerukam kui maaapealne paigaldus ja mis võimaldab kiiresti leevendada praeguse energiakriisi mõju, tingimusel et säilitatakse võrgu stabiilsus, töökindlus ja ohutus. Seepärast peaksid loamenetlused olema kõnealuste paigaldamiste puhul kiiremad kui muude taastuvenergiaprojektide puhul.

- (10) Sellistes olemasolevates või tulevastes tehisrajatistes, mis on loodud muul otstarbel kui päikeseenergia tootmine, päikeseenergiaseadmete paigaldamise ning samas kohas asuvate salvestusvahendite ja võrguühenduste loamenetluse maksimaalne tähtaeg peaks olema kolm kuud. Samuti tuleks kehtestada kõnealuste paigaldamiste puhul konkreetne erand keskkonnamõju hindamise läbiviimise nõudest Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/92/EL² alusel, kuna need seadmed ei tekita tõenäoliselt probleeme, mis on seotud ruumi konkureerivate kasutusviiside või keskkonnamõjuga. Investeerimine väikestes detsentraliseeritud päikeseenergiaseadmetesse, et saada oma tarbeks toodetud taastuvenergia tarbijaks, on energiatarbijate jaoks üks tõhusamaid vahendeid oma energiaarvete ja hinnavolatiilsuse mõju vähendamiseks. Liikmesriikidel peaks olema lubatud teatavad alad või struktuurid selle lühema tähtaja ja kõnealuse erandi kohaldamisalast teatavatel õigustatud põhjustel välja jätta.

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiiv 2011/92/EL teatavate riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise kohta (ELT L 26, 28.1.2012, lk 1).

- (11) Oma tarbeks energiat tootvad seadmed, sealhulgas seadmed kollektiivsetele oma tarbeks toodetud energia tarbijatele nagu kohalikud energiakogukonnad, aitavad samuti vähendada üldist maagaasinõudlust, suurendada süsteemi vastupidavust ja saavutada liidu taastuvenergia eesmärgid. Selliste päikeseenergiaseadmete paigaldamine, mille võimsus on alla 50 kW, sealhulgas oma tarbeks toodetud taastuvenergia tarbijate jaoks, ei avalda tõenäoliselt olulist kahjulikku mõju keskkonnale ega võrgule ega tekita ohutusprobleeme. Lisaks ei nõua väikesed seadmed üldjuhul võimsuse suurendamist võrgu ühenduspunktis. Võttes arvesse sellist tüüpi seadmete vahetut positiivset mõju tarbijatele ja nende võimalikku piiratud keskkonnamõju, on asjakohane veelgi lihtsustada nende suhtes kohaldatavat loamenetlust, eeldusel et need ei ületa jaotusvõrgu võrguühenduse olemasolevat võimsust, kehtestades asjaomastes loamenetlustes positiivse haldusvaikuse põhimõtte, et edendada ja kiirendada kõnealuste seadmete kasutuselevõttu ning saada neist lühikese ajaga kasu. Liikmesriikidel peaks olema lubatud kohaldada madalamat künnist kui 50 kW oma sisemiste piirangute tõttu, tingimusel et künnis jääb üle 10,8 kW. Igal juhul võivad asjaomased asutused või üksused selliste seadmete kohta esitatud taotlused ühekuise loamenetluse käigus tagasi lükata võrgu ohutuse, stabiilsuse ja töökindlusega seotud põhjustel, andes igakülgsest põhjendatud vastuse.

- (12) Olemasolevate taastuenergiajaamade ajakohastamisel on märkimisväärne potentsiaal taastuvelektri tootmist kiiresti suurendada ja seega gaasitarbimist vähendada. Ajakohastamine võimaldab jätkata märkimisväärse taastuenergiapotentsiaaliga asukohtade kasutamist, mis vähendab vajadust määrata taastuenergiaprojektide jaoks uusi asukohti. Tuuleelektrijaama ajakohastamine tõhusamate turbiinidega võimaldab olemasolevat võimsust säilitada või suurendada väiksema arvu suuremate ja tõhusamate turbiinidega. Ajakohastamise puhul on ka muid eelised nagu olemasolev võrguühendus, tõenäoliselt suurem üldsuse heakskiit ja teadmised keskkonnamõju kohta.
- (13) 2021.–2025. aastal lõpeb hinnanguliselt maismaa tuuleenergia 38 GW võimsusega rajatiste tavapärane 20-aastane tööiga. Kõnealuste võimsuste kasutuselt kõrvaldamine ajakohastamise asemel tooks kaasa praegu ülesseatud taastuenergiavõimsuse olulise vähenemise, muutes olukorra energiaturul veelgi keerulisemaks. Ajakohastamise kohene lihtsustamine ja kiirem loamenetlus on liidu taastuenergiavõimsuse säilitamiseks ja suurendamiseks väga olulised. Sel eesmärgil kehtestatakse käesoleva määrusega täiendavad meetmed taastuenergiaprojektide ajakohastamise suhtes kohaldatava loamenetluse täiendavaks lihtsustamiseks. Eelkõige peaks taastuenergiaprojektide ajakohastamise loamenetluse suhtes kohaldatav maksimaalne kuue kuu pikkune tähtaeg hõlmama kõiki asjakohaseid keskkonnamõju hindamisi. Lisaks tuleks alati, kui taastuenergiajaama või taastuenergia elektrisüsteemi integreerimiseks vajaliku võrgutaristu ajakohastamise suhtes kohaldatakse läbivaatamist või keskkonnamõju hindamist, piirduda selle hindamisega, milline on algprojektiga võrreldes tehtud muudatuse või laienduse võimalik oluline mõju.

- (14) Selleks et edendada ja kiirendada olemasolevate taastuenergiajaamade ajakohastamist, tuleks võrguühenduste puhul kohe kehtestada lihtsustatud menetlus, kui ajakohastamise tulemusel suureneb koguvõimsus algprojektiga võrreldes piiratud määral.
- (15) Päikeseenergiaseadme ajakohastamisel on võimalik suurendada tõhusust ja võimsust ilma kasutatava ruumi suurendamiseta. Ajakohastatud seadmel ei oleks seega keskkonnale teistsugust mõju kui algsel seadmel, kui kasutatavat ruumi selle protsessi käigus ei suurendata ja järgitakse jätkuvalt algselt nõutud keskkonnaohu vähendamise meetmeid.
- (16) Soojuspumba tehnoloogia on oluline, et toota taastuvallikatel põhinevat kütet ja jahutust ümbritseva keskkonna energiast, sealhulgas reoveepuhastitest, ja geotermilisest energiast. Samuti võimaldavad soojuspumbad kasutada heitsoojust ja -jahutust. Selliste soojuspumpade kiire kasutuselevõtt, mis kasutavad vähekasutatud taastuvaid energiaallikaid nagu ümbritseva keskkonna energia, geotermiline energia ja heitsoojus tööstus- ja teenindussektorist, sealhulgas andmekeskustest, võimaldab asendada maagaasi ja muud fossiilkütustel põhinevad katlad taastuenergiaga põhineva kütelahendusega ning suurendada samal ajal energiatõhusust. See kiirendab gaasi kasutamise vähendamist küttega varustamisel nii hoonetes kui ka tööstuses. Soojuspumpade paigaldamise ja kasutuselevõtu kiirendamiseks on asjakohane kehtestada selliste seadmete jaoks sihipärased lühemad loamenetlused, sealhulgas lihtsustatud menetlus väiksemate soojuspumpade elektrivõrku ühendamiseks, kui puuduvad ohutusega seotud probleemid, ei ole vaja teha täiendavaid töid seoses võrguühendustega, süsteemi osad ühilduvad tehniliselt ning kui sellist menetlust siseriiklike õigusaktidega ei nõuta. Tänu soojuspumpade kiiremale ja lihtsamale paigaldamisele aitab taastuvate energiaallikate suurem kasutamine küttesektoris, mis moodustab peaaegu poole liidu energiatarbimisest, parandada varustuskindlust ja aidata lahendada praegust keerulisemat turuolukorda.

- (17) Päikeseenergiaseadmete paigaldamise, taastuenergiajaamade ajakohastamise ja soojuspumpade kasutuselevõtu tähtaegade kohaldamisel ei tohiks nimetatud tähtaegade puhul sisse arvestada aega, mille jooksul ehitatakse või ajakohastatakse jaamasid, nende võrguühendusi ja nendega seotud vajalikku võrgutaristut, välja arvatud juhul, kui see langeb kokku loamenetluse muude haldusetappidega. Lisaks ei peaks nende tähtaegade sisse arvestama võrgu stabiilsuse, usaldusväärsuse ja ohutuse tagamise seisukohast vajalikuks võrgu oluliseks ajakohastamiseks läbitud haldusetappidele kulunud aega.
- (18) Selleks et veelgi hõlbustada taastuenergia kasutuselevõttu, peaks liikmesriikidele jääma võimalus loamenetluse tähtaegu veelgi lühendada.
- (19) ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni (UNECE) keskkonnainfo kättesaadavuse ja keskkonnaasjade otsustamises üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise konventsiooni (Århusi konventsioon) sätteid, mis käsitlevad keskkonnainfo kättesaadavust, üldsuse osalemist keskkonnaasjade otsustamises ning õiguskaitse kättesaadavust keskkonnaküsimustes, eelkõige liikmesriikide kohustusi seoses üldsuse kaasamise ja õiguskaitse kättesaadavusega, kohaldatakse jätkuvalt.

- (20) Energiasolidaarsuse põhimõte on liidu õiguse üldpõhimõte, nagu on märkinud Euroopa Kohus oma 15. juuli 2021. aasta otsuses kohtuasjas C-848/19,³ Saksamaa vs Poola, ja see kehtib kõigi liikmesriikide suhtes. Energiasolidaarsuse põhimõtte rakendamisel võimaldab käesolev määrus taastuenergiaprojektide kiirema kasutuselevõtu mõju piiriülest jaotamist. Käesolevas määrukses sätestatud meetmed on suunatud kõigis liikmesriikides asuvatele taastuenergiaseadmetele ja hõlmavad paljusid projekte, sealhulgas olemasolevatele rajatistele paigaldatavaid seadmeid, uusi päikeseenergiaseadmeid ja olemasolevate seadmete ajakohastamist. Võttes arvesse liidu energiaturgude integreerituse taset, peaks taastuenergia kasutuselevõtu suurendamine ühes liikmesriigis olema kasulik ka teistele liikmesriikidele varustuskindluse ja madalamate hindade seisukohast. See peaks aitama suunata taastuvelektri üle piiri sinna, kus seda kõige rohkem vajatakse, ning tagama odavalt toodetud taastuvelektri eksportimise liikmesriikidesse, kus elektritootmine on kallim. Lisaks hakkab liikmesriikides uus lisanduv ülesseatud taastuenergia tootmisvõimsus mõjutama gaasinõudluse üldist vähendamist kogu liidus.

³ Euroopa Kohtu 15. juuli 2021. aasta otsus kohtuasjas Saksamaa vs Poola, C-848/19 P, ECLI:EU:C:2021:598.

- (21) Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 122 lõike 1 kohaselt võib nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal ja liikmesriikide vahelises solidaarsuse vaimus kehtestada majanduslikule olukorrale vastavad meetmed, eriti kui tekib tõsiseid raskusi teatud toodetega varustamisel, eelkõige energeetika valdkonnas. Võttes arvesse hiljutisi sündmusi ja Venemaa hiljutist tegevust, võib Venemaa gaasitarnete täieliku peatumise suur risk ja alternatiividega seotud ebakindel väljavaade kujutada märkimisväärset ohtu energiavarustuse häirete ja energiahindade edasise tõusu seisukohast ning avaldada survet liidu majandusele. Seetõttu on vaja võtta kiireloomulisi meetmeid.
- (22) Võttes arvesse energiakriisi ulatust, selle sotsiaalset, majanduslikku ja rahalist mõju ning vajadust võimalikult kiiresti tegutseda, peaks käesolev määrus jõustuma kiireloomulisena järgmisel päeval pärast selle avaldamist Euroopa Liidu Teatajas. Määrus kehtib 18 kuud ja sisaldab läbivaatamisklauslit, et komisjon saaks vajaduse korral teha ettepaneku selle kehtivuse pikendamiseks.
- (23) Kuna käesoleva määruse eesmärgi ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab neid paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Reguleerimisese ja kohaldamisala

Käesoleva määrusega nähakse ette erakorralised ajutised normid, et kiirendada loamenetlust, mida kohaldatakse energia tootmisele taastuvatest energiaallikatest, keskendudes eeskätt konkreetsetele taastuvenergiatehnoloogiatele või sellist liiki projektidele, millega on võimalik saavutada lühikese aja jooksul taastuvate energiaallikate kasutuselevõtu tempo kiirendamine liidus.

Käesolevat määrust kohaldatakse kõigi loamenetluste suhtes, mille alguskuupäev langeb määruse kohaldamisaja, ning see ei piira siseriiklike sätete kohaldamist, millega kehtestatakse artiklites 4, 5 ja 6 sätestatutest lühemad tähtajad.

Liikmesriigid võivad käesolevat määrust kohaldada ka pooleliolevate loamenetluste suhtes, mille puhul ei ole tehtud lõplikku otsust enne ... (ELT: palun lisada käesoleva määruse jõustumise kuupäev), tingimusel et sellega lühendatakse loamenetlust ja säilitatakse olemasolevad kolmandate isikute juriidilised õigused.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruuses kasutatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2018/2001⁴ artiklis 2 sätestatud mõisteid. Lisaks kasutatakse järgmisi mõisteid:

- (1) „loamenetlus“ – menetlus, mis:
 - a) hõlmab kõiki asjakohaseid halduslube taastuenergiajaamade, sealhulgas soojuspumpade, samas asukohas asuvate energiasalvestusseadmete ja nende võrku ühendamiseks vajalike vahendite ehitamiseks, ajakohastamiseks ja käitamiseks, sealhulgas võrguga ühendamise lubasid ja keskkonnamõju hindamisi, kui neid nõutakse, ning
 - b) hõlmab kõiki haldusetappe alates sellest, kui asjaomane asutus kinnitab täieliku taotluse kättesaamist, ja lõpetades sellega, kui asjaomane asutus teatab lõplikust otsusest menetluse tulemuse kohta;
- (2) „päikeseenergiaseadmed“ – seadmed, mis muundavad päikeseenergia soojus- või elektrienergiaks, sealhulgas päikesesoojusenergia seadmed ja fotogalvaanilise päikeseenergia seadmed.

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/2001 taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta (ELT L 328, 21.12.2018, lk 82).

Artikkel 3

Ülekaalukas avalik huvi

1. Üksikjuhtude puhul direktiivi 92/43/EMÜ⁵ artikli 6 lõike 4 ja artikli 16 lõike 1 punkti c, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2000/60/EÜ⁶ artikli 4 lõike 7 ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/147/EÜ⁷ artikli 9 lõike 1 punkti a kohaldamiseks õiguslikke huve kaaludes eeldatakse, et taastuvenergiajaamade ja -seadmete planeerimine, ehitamine ja käitamine, nende võrguühendused, seotud võrk ise ning salvestusvahendid pakuvad ülekaalukat avalikku huvi ning edendavad rahva tervist ja ohutust. Liikmesriigid võivad kooskõlas nende lõimitud riiklikes energia- ja kliimakavades sätestatud prioriteetidega otsustada kohaldada nimetatud sätteid üksnes oma territooriumi teatavate osade ning teatavat liiki tehnoloogiate või teatavate tehniliste omadustega projektide suhtes.

⁵ Nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.7.1992, lk 7).

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2000. aasta direktiiv 2000/60/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse veepoliitika alane tegevusraamistik (EÜT L 327, 22.12.2000, lk 1).

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. novembri 2009. aasta direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.1.2010, lk 7).

2. Liikmesriigid tagavad vähemalt ülekaalukat avalikku huvi pakkuvate projektide puhul, et üksikjuhu õiguslike huvide tasakaalustamisel antakse planeerimis- ja loamenetluses eelis taastuenergiajaamade - ja seadmete ehitamisele ja käitamisele ning sellega seotud võrgutaristu arendamisele. Liikide kaitse puhul kohaldatakse eelmist lauset ainult siis ja niivõrd, kui võetakse asjakohaseid liigikaitsemeetmeid, mis aitavad kaasa liigi populatsioonide soodsa kaitsestaatuse säilitamisele või taastamisele, ning selleks tehakse kättesaadavaks piisavad rahalised vahendid ja alad.

Artikkel 4

Loamenetluse kiirendamine päikeseenergiaseadmete paigaldamise puhul

1. Kui paigaldatakse päikeseenergiaseadmeid ja samas kohas asuvaid energiasalvestusvahendeid, sealhulgas ehitistesse integreeritud päikeseenergiaseadmeid ja katustel asuvaid päikeseenergiaseadmeid olemasolevatele või tulevastele tehisrajatistele, välja arvatud tehisveekogude pinnad, ei kesta loamenetlus üle kolme kuu, tingimusel et selliste rajatiste põhiootstarve ei ole päikeseenergia tootmine. Erandina direktiivi 2011/92/EL artikli 4 lõikest 2 ning II lisa punkti 3 alapunktidest a ja b, tõlgendatuna eraldi või koostoimes nimetatud direktiivi II lisa punkti 13 alapunktiga a, vabastatakse selliste päikeseenergiaseadmete paigaldamine nõudest teha kindlaks, kas projekti puhul tuleb teha keskkonnamõju hindamine, kui selline nõue on kohaldatav, või nõudest teha sihipärane keskkonnamõju hindamine.

2. Liikmesriigid võivad teatavad alad või struktuurid lõike 1 sätete kohaldamisalast välja jätta kultuuri- või ajaloopärandi kaitsmise põhjustel või riigikaitse huvidega või ohutusega seotud põhjustel.
3. Loamenetluse puhul, mis puudutab selliste päikeseenergiaseadmete paigaldamist, sealhulgas oma tarbeks toodetava taastuvenergia tarbijate jaoks, mille võimsus on kuni 50 kW, loetakse luba antuks, kui asjaomased asutused või üksused ei ole vastanud ühe kuu jooksul taotluse esitamisest, eeldusel et päikeseenergiaseadme võimsus ei ole suurem kui jaotusvõrgu võrguühenduse olemasolev võimsus.
4. Kui käesoleva artikli lõikes 3 osutatud võimsuskünnise kohaldamine toob elektrivõrgu toimimisele kaasa olulise halduskoormuse või piirangu, võivad liikmesriigid kohaldada madalamat künnist, tingimusel et see jääb üle 10,8 kW.
5. Kõik lõikes 1 osutatud loamenetlustest tulenevad otsused avalikustatakse kooskõlas kehtivate kohustustega.

Artikkel 5

Taastuvelektrijaamade ajakohastamine

1. Projektide ajakohastamise loamenetlus, sealhulgas load, mis on seotud võrguga ühendamiseks vajalike vahendite uuendamisega, kui ajakohastamine toob kaasa võimsuse suurenemise, ei ületa kuute kuud, mis hõlmab keskkonnamõju hindamist, kui see on nõutud asjakohaste õigusaktidega.

2. Kui ajakohastamise tulemusel ei suurene taastuvelektrijaama võimsus rohkem kui 15 % ja ilma et see mõjutaks vajadust hinnata võimalikku keskkonnamõju vastavalt käesoleva artikli lõikele 3, antakse ülekande- või jaotusvõrgu võrguühenduste jaoks luba kolme kuu jooksul pärast asjaomasele üksusele taotluse esitamist, välja arvatud juhul, kui esinevad põhjendatud ohutusprobleemid või süsteemi osad ei ühildu tehniliselt.
3. Kui taastuvelektrijaama või sellega seotud võrgutaristu ajakohastamisel, mis on vajalik taastuvate energiaallikate integreerimiseks elektrisüsteemi, tuleb kindlaks teha, kas projekti puhul on vaja keskkonnamõju hindamise menetlust või keskkonnamõju hindamist vastavalt direktiivi 2011/92/EL artiklile 4, piirdub selline eelnev kindlakstegemine ja/või keskkonnamõju hindamine võimaliku olulise mõjuga, mis tuleneb projekti muutmisest või laiendamisest võrreldes algprojektiga.
4. Kui päikeseenergiaseadmete ajakohastamisega ei kaasne täiendava ruumi kasutamist ja see vastab algse seadme suhtes kehtestatud kohaldatavatele keskkonnaohu vähendamise meetmetele, vabastatakse projekt nõudest teha kindlaks, kas projekti puhul on vajalik keskkonnamõju hindamine vastavalt direktiivi 2011/92/EL artiklile 4, kui selline nõue on kohaldatav.
5. Kõik käesolevas artikli lõigetes 1 ja 2 osutatud loamenetlustest tulenevad otsused avalikustatakse kooskõlas kehtivate kohustustega.

Artikkel 5a

Loamenetluse kiirendamine taastuenergiaprojektide ja nendega seotud võrgutaristu jaoks, mis on vajalik taastuvate energiaallikate integreerimiseks süsteemi

Liikmesriigid võivad direktiivi 2011/92/EL artikli 2 lõike 1 kohasest keskkonnamõju hindamisest ning direktiivi 92/43/EMÜ artikli 12 lõike 1 ja direktiivi 2009/147/EÜ artikli 5 kohasest liikide kaitse hindamisest vabastada taastuenergia projektid, energiasalvestusprojektid ja elektrivõrguprojektid, mis on vajalikud taastuenergia integreerimiseks elektrisüsteemi, ning direktiivi 92/43/EMÜ artikli 12 lõike 1 ja direktiivi 2009/147/EÜ artikli 5 kohased liikide kaitse hindamised, tingimusel et projekt viiakse ellu sihtotstarbelises taastuenergia piirkonnas või võrgupiirkonnas seotud võrgutaristu jaoks, mis on vajalik taastuenergia integreerimiseks elektrisüsteemi, kui liikmesriigid on selle kehtestanud, ning et piirkonnas on tehtud või on läbi viidud direktiivi 2001/42 kohane keskkonnamõju strateegiline hindamine. Pädev asutus tagab, et olemasolevate andmete alusel kohaldatakse asjakohaseid ja proportsionaalseid leevendusmeetmeid, et tagada vastavus direktiivi 92/43/EMÜ artikli 12 lõikele 1 ja direktiivi 2009/147/EÜ artiklile 5, või kui need ei ole kättesaadavad, maksab käitaja rahalist hüvitist liikide kaitse programmide jaoks, mis tagavad mõjutatud liikide kaitsestaatuse säilitamise või parandavad seda.

Artikkel 6

Soojuspumpade kasutuselevõtu kiirendamine

1. Alla 35 MW elektritootmisvõimsusega soojuspumpade paigaldamise loamenetlus ei kesta kauem kui üks kuu; maasoojuspumpade puhul ei kesta see kauem kui kolm kuud.
2. Välja arvatud juhul, kui esinevad põhjendatud ohutusprobleemid, on vaja teha võrguühendusi puudutavaid täiendavaid töid või süsteemi osad ei ühildu tehniliselt, antakse ülekande- või jaotusvõrguga ühenduse loomiseks luba pärast asjaomase üksuse teavitamist:
 - a) selliste soojuspumpade puhul, mille elektritootmise võimsus on kuni 12 kW, ning
 - b) oma tarbeks toodetud taastuenergia tarbijate poolt paigaldatud soojuspumpade puhul, mille elektritootmisvõimsus on kuni 50 kW, tingimusel et oma tarbeks toodetud taastuenergia tarbijate taastuenergiaseadmete võimsus on vähemalt 60 % soojuspumba võimsusest.
3. Liikmesriigid võivad teatavad alad või struktuurid käesoleva artikli sätete kohaldamisalast välja jätta kultuuri- või ajaloopärandi kaitsmise põhjustel või riigikaitse huvidega või ohutusega seotud põhjustel.
4. Kõik käesolevas artikli lõigetes 1 ja 2 osutatud loamenetlustest tulenevad otsused avalikustatakse kooskõlas kehtivate kohustustega.

Artikkel 7

Päikeseenergiaseadmete paigaldamise, taastuenergiajaamade ajakohastamise ja soojuspumpade kasutuselevõtu loamenetluse ajakava

Artiklites 4, 5 ja 6 osutatud tähtaegade kohaldamisel ei arvestata tähtaegade sisse järgmist aega, välja arvatud juhul, kui see langeb kokku loamenetluse muude haldusetappidega:

- a) aeg, mille jooksul ehitatakse või ajakohastatakse jaamasid, nende võrguühendusi ning, pidades silmas võrgu stabiilsuse, usaldusväärsuse ja ohutuse tagamist, nendega seotud vajalikku võrgutaristut, ja
- b) võrgu stabiilsuse, usaldusväärsuse ja ohutuse tagamise seisukohast vajalikuks võrgu oluliseks ajakohastamiseks läbitud haldusetappidele kulunud aeg.

Artikkel 8

Läbivaatamine

Hiljemalt 31. detsembriks 2023 vaatab komisjon käesoleva määruse läbi, pidades silmas varustuskindluse ja energiahindade arengut ning vajadust taastuenergia kasutuselevõttu veelgi kiirendada. Ta esitab nõukogule aruande kõnealuse läbivaatamise peamiste tulemuste kohta. Komisjon võib kõnealuse aruande põhjal teha ettepaneku käesoleva määruse kehtivusaja pikendamiseks.

Artikkel 9

Jõustumine ja kohaldamine

Käesolev määrus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Määrust kohaldatakse 18 kuu jooksul alates selle jõustumisest.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

....,

Nõukogu nimel

eesistuja
